

guarani

by *susy delgado*

poetess (san lorenzo - paraguay)

kuatia ñe'ë pehengue

remanoitévo

Nde jukaitévo ne akäme nde japíva

Ani rehenduséti

Ára sunu

1973

oñeha'áva

Opavave jahasáva temiandu,

Ha katu avave ndaha'ei ñe'ëpapára upévare;

Ñañeha'ante oiko haguä upéva ñandehegui

1999

tavy

Avave ndachekuaái

Chete ajekuaaháicha;

Ha katu, aikua,

Ndajekuaa porái gueteri

1973

poriahuvereko

Nemandu'a pe mba'e vaimirehe jepe rejapo nde rapicháre,

Ha nde resarái pe ivaive ojapo va'ekue nderehe nde rapicha

1997

kyse ha jehaiha
 Reíma reipyhy kyse
 Jehaiha ndohupytyi rire mba'eve
 1993

ta'uvö
 Yvypóra guive ohecha pukúva,
 Hendive oñepyrü tekove,
 Ha hendive opa
 1988

vy'apavë
 Jaiporútaramo
 Politeísta ñemomba'e, yvy ha ñande ypykuéra rehegua,
 Aipo Extremo Oriéntepegua Tupä jerovia,
 Judaísmo ojeheróvagai tesapyso ha poguapy,
 Cristianismogui katu juayhu ha ñyrö,
 Islamismogui jerovia rata,
 Ndaipa'írivagai, techakuaa ha techa mombyry,
 Yvypóra rayhúgui jeguata joja,
 Jaikóne opa yvypóra vy'apavëpe
 1990

tetä
 Yvy pehengue
 Jaikohápe ñane säso ;
 Ha'e ikatu tuichaiterei, tomo'ã yvága,
 Terä michimi, taija ñane akä eñomíme
 1990

***

techakuaa
 ... Ohechávo hikuái oguahêha ára itúa tuja oñemoirüvo, ita'yraquéra ojere
 hese ohendu haguä oñemoñe'ëro chupekuéra.
 Ha he'i:

Peikytĩ penemba'epotasä, che aikytĩ haguéicha aguereko jave siete ary,
 aikuave'ë mitä mboriahúpe che ñembosaraiha ahayhuvéva, haimete
 chemboresaráiva pe ñeme'ë he'isévagai.
 Peikytĩ tembipotasä che aikytĩ haguéicha diecisiete ary aguereko jave, aheja
 che mborayhu, angiru rehehápe.

Peikytĩ arandusã che ajapo haguéicha areko jave veintisiete ary, ajeheja título ñembyatygui chereraháva jerovu reípe, añemomirĩ rangué.

Peikytĩ terakuásã che ajapo haguéicha areko jave treintaisiete ary, ahechávo mba'e gua'unte hague.

Peikytĩ py'amongeta pypukusã che aikytĩ haguéicha areko jave kuarentaisiete ary, ame'ë jave añetegua añeteguápe.

Peikytĩ jejapo reisã che aikytĩ haguéicha areko jave sinkuentaisiéte, ahechakuaávo ijapuha heta yvypóra rembiapo.

Peikytĩ tapichasã ha peiko peneño, chéicha peikóramo sesentaisiete arýpe, ndapeguerekovéi jave angiru jeroviapy.

Peikytĩ temimo'ásã che ajapo haguéicha setentaisiete arype, aheja jehai ha amondoropa che kuatia arandu chemomombyry haguére vvy reko teégui.

Peikytĩ penderetesã ikatúramo, peguahë haguã peteĩ arype penesãso tekove peikuaávagui, pemoirũ haguã peikuaa'yva gueteri...

1999

isäsóva pehengue

yvytu vevúí

(ára ha tenda jaikuaa mboyve)

Péina upépe, yvytu vevúí oipeju ára pukukuére, nacherembe'yi ára ni tendápe, amomba che jere mitã pyti'ápe.

Upéiete, añanduvéma tekove che pype, ha chémakatu añeñandu ipype.

1995

mba'epu porã

(yvypóra isäso jey hápe)

Oñorairö rire ojojukápeve, heta tetã opa va'ekue ohóvo vvy oguereko jeýva säsópe, ha mandu'ápe opyta mba'e porã eñoite, ohecháva'ekue iképe peteĩ imba'ekuaáva, oñeha'áva'ekue omoaguĩ ojuehegui ipy'aróva oñondive. Reiete. Ha ipahápe, vvy ape ári oíva, iguyrakuéra, ikogakuéra ha ijysyry kuérandie, opoi purahéi tekovérehegua, akäporärehegua ha mbaretérehegua.

Upéichaite, che kuri upe purahéi vvy opoíva.

1997

ñe'ë porä

(*py'aguapy árape, Volga rembe'yípe*)

Petei tetä mandu'a chereraha ñe'ë poräijára'yva he'íva péichape:

Che mitämi,

Sapy'a cherechaga'úramo,

Che aháma rire, aiméramo amo yvate,

Eñandu mbarete nde reko

Ha reikuaávo juaju ndeave,

Eju cherendápe ko apytu'uhápe,

Oikove ha ndoikovéiva apytépe,

Che juhúne ko'a yvate,

Jehaiha che pópe, kuation renondépe,

Ahekárö ipyahúva.

1997

ita guasu

(*ñeñandu pypuku, Gobi, Mongolia tave'yíme*)

Péina ápe oiko chehegui ko'ága ita guasu, ko'ägaitépeve avave ndopokóiva. Moköi ojuayhúva ohai imborayhu ko itápe, chemoi hambipota ha hembiasakue hechaháramo.

1995

py'a kuaa

(*ñemoñe'ë ñorairö árape*)

Oñemoi cherenondépe tapicha, henondépe cheguerekóva. Ojoykére, roñorairö oñondive tembiecharä ore mitärusu pukukue, ha upéi mbaretevéma ore tyarö aja.

Oiporavóvo política rape ojeporeka haguä hekovépe, ha'e ahupity pu'aka oipuru vaipáva. Aporandu chupe “¿Mba'ére piko péicha rejapo, ha mba'éiko oiko nde py'a porä, ne ñeha'ä potigui?”, ha ha'e omomarangatu tapicha jejopy oñangareko haguä umi changui ohupityvare. Upe ára oñemoi ajapo haguä ñemoñe'ë guasu.

1997

póra

(*ára ha tenda'yíme*)

Péina amo ajevýramo tetia'épe, ára ha tenda'yíme, mombyry ñeñandu ha añeteguágui...

1997

karai marangatu

... Karai marangatu róga itakua jerére oiko Ñemano rerekua. Iñepyrurã, oikuaávo tuja rekove satĩ pypore, oporiahuvereko. Ha katu karai marangatu ohenói jey jey chupe, ha upémarõ ha'e omoneĩ. Karai ojoaju vyvre ára mba'ekuaa rupive, ojoajuháicha opa oĩva ha'e mboyve ha ha'e rire, omoirũ añetegua, hetaite ojeporeka Hague Hérape. Hogaygua ha hetãygua ou opáguio omomorã haguã ipahaitévo karai guasúpe. Oĩ omohyakuáva incienso, oguerosapukaihápe hekove joheipyre. Oĩ ohecháva mba'e vera opu'áva itakuágui, ha omoherakuã oĩha ipyahúva karai oha'uvõva.

Upépe ita'yra tuichavéva ra'y tuichavéva oipe'a kuartia oñembotyva oihápe iramói rembipota paha, ha omoñe'ẽ mbeguekatu oikumby haguáicha opa ohendúva:

“Che rembipota pahaita oime che rekovére ojehai. Pemoñe'ẽ ha peguenohẽ apytu'ũ roky chugui. Penemendu'áke ára opápeve avave naiporáveiha pendehegui, ha oimeraẽva pendehegui naiporáveiha ambue tapichágui.

Ha che katu, yvyporamínte, ñepyrurã isäso ha omoirũ va'ekue pytu; che ndaikoséi pahague ramo, aikuaa ndaha'eiha omoirũ ypy terã ipaha va'ekue pytu.

Ko ára che ahatahápe taha'e añetegua ha säsopa ára. Che ñeñotyha toñemopu'ã mboriahumi ko itakuápe, ha tojehai upépe péicha: “Ko'ápe opytu'u karai vyty pa'ũ hovyüpe guare”. Che ñeñotyha rokẽ tojepe'a tapia ha tojeheja vyty ha vyty toikarãi, tomochapĩ ohóvo. Chemborayhujára, pe vy'a cherehe, ta oimeháicha upe tenda ha taipuku ipikuháicha pe ára, hekove ipukuve. Upéicha avei, ta oimeháicha pe ñañandu guasuetéva, imano imbareteve, ha tuichavérõ jepe oĩva vyty ape ári, imano tuichave”.

1996

oñemoirüva pehengue

tekove oipovyvyva

Atopa hese pyhare, oipovyvyrõ yty renda; ha aja'o rire, aheja ojapo henonderã asymi...

Upéi aiko aha'arö oguhë tapicha po'a'y. Iñepyrurä, tapiate pyharépe, upéi pyharevekue, ha ipahápe ára pupukue javeve. Ñaneirü ojepokuaáma hembiaipo vaimíre ha ojapo rangue tindyhápe iñepyruräicha, ojapo hendápe, povevíi rehevé; ha rojotopávo ipahaite, hesa ojuhúvo che resa, che katu ha'a ñemotíme.

1999

***

ñemoirü

Ko'äga, opa rire pe kuaaukahára ñemoñe'ë ha pysyröhára rembiapo, Ñandejára tekojoja rerekua, upépeve okiriríva, oñe'ë va'erä omohenda haguä oikóva'ekue.

Opóma kuara'irupí mba'e vai ohesapéva, jejokua ha sasö oñondive. Upéva rérape, kirirí che renói aikuaa haguä Ñandejárape, ahendu haguä iñe'ë ñemohenda. Aja upémarö amyí'yre, ambotyhápe che resa. Itangecha gua'u che reraha Ñandejára renondépe ohendukahápe iñe'ë oséva yvypóra py'amongetágui, ha ojegueromandu'áva teko potiramo; ahechakuaa aimeha chete renondépe, ogueha umi oñembohováiva ha oñepyrüha pe ñemoirü.

Ha péina aime ápe, oha'uvóva ha imboriahuetéva renondépe. Ajuaju hesekuéra ha ipypekuéra, Ñandejárandive ha Ñandejára ryepýpe, opavave jarekógui peteĩ tenonderä; upéicha rupi, pe py'amongeta ogueru katuete va'erä yvypóra py'aguapy mante, ndogueruichéne mba'evéchagua tape avy. Ápe aime jey, pu'akapa ndasói haguégui ryepype, teko ha mba'eve ndahejái va'ekue ryepype. Ápe aime, amoirühápe upe pu'akapa, teko ha mba'eve, ndaja'eséiva yvyku'i ñemano rire.

1998

***

ohóva

Ajere rire ñembyasype ko yvyre, che reko yma rendague, ambojuapy jey che guata.

Aiko che mandu'ávo mante umi yvype ahasava'ekuérehe, jepe ajevý riréma. Ayta upéicha, ára ha opa tendárupi tuichakue javeve.

Aguata pe jekuaapa ha añetegua opa arapy rehegua rupi, ahechápeve ára poty ha yvypóra omomichíva ha omomichíva'erä, ha katu che py'apy mante peteĩ mba'e: pe yvypóra, heko tapiagua ha henonderä, heko porä ha isäso.

Yvypóra'yme niko ¿mba'e he'iséta pe teko ha ñemano? ¿Mba'e he'iséta pe pu'akapa ipo mokõiva: jekuaa ha añetegua?

Ha añeporandu: ¿mba'ére piko pe yvypóra ndikatúi ohuputy vy'apavë ko yvy ape ári?

Arovia yvypóra oikovétaha ambue árape, aiméguima che upépe. Ha katu ¿Mba'éiko pe hekove yvy ape ári? ¿Ikatu piko oñemoporäve? ¿Mba'éicha ikatu ajapo upéva aimeháguive?

Ñemano eñoite ikatu omondoho ñemano ha taryryi, heko vaíva ha ipy'a guasúva oipotáva, iñarandu ha itavyva py'apy. Pe ñemano niko ombojojáva opavavépe.

Che chemoangekóiva pe yvypóra, añete... Ha katu ¿ndajuajui piko chete hendive ha arapyndive, ára ha tenda, teko ha ñemanóme? Upéicharö, ¿mba'eräiko ajepy'apyta upévare?

Che ha'e pe ohóva, amombe'u peéme, isäso va'ekue opaite jehaiipyre terä jehai'yvagui. Che ha'e pe ohóva, isäso va'ekue opa py'amongetágui, ta mbykymi jepe ra'e. Che ha'e pe ohóva, isäsóva yvypóra oïvagui, hemikotevë ha iñangatágui. Che ha'e pe ohóva, isäsóva opa säso renóigui, jekuaapa ha arapy rehegua añeteguágui. Pe ohóva yvypórava avei, isäsóva Ñandejára arapýpeguagui. Pe ohóva hína, ipahápe, Ñandejára arapýpegua, isäsóva yvypóragui.

Pe ohóva hína che, yvypóra, Ñandejára arapýpegua.

Tapicha säso, upéva che; yvypóra isäso ha Ñandejára isäso.

1999

mba'e porä *oha'arövagui*

pahague

... Hekove pahaitépe, pe oha'aróva mba'e porä, ogueraha ipy'amongeta ñe'ë ru'áme:

Ñandejára heñói, okuakuaa, ha upéi ituja yvypóra akäme. Umi oimo'áva ha'e ojoguaha chupekuéra, oguerovia Ñandejára ojapo hague yvypórape oñembosarái haguänte; ha upémarö ojeity ñembosaráipe. Umi okyhyjéva chugui katu, hesarái reíma jeikógui. Ñandejára ojoguavá chupe ohekahápe, ituja ohóvo ára ha tendápe, okañy teko ha mba'evépe, yvypóra hesarái upéicharö ñemano ombogueha opa mba'e oñondive ha ombojoajupa pe ohekáva o oheka'yva gueterirehe.

Yvypóra, tapicha ojepy'amongetáva, ohechakuaávo ñemano, okyhyjevéntema chugui. Upévagui, ndikatúi oguhë sãso ha ñemoirũme ñepia'ã'yme, ambue yvy ape ári ha árape oĩvaicha. Ha'e omomyi jey va'erã iñapytu'ũ omboguapy porã haguã umi mokõi mba'e. Ha upéi, oha'arõvo teko oĩva teko rire, oimo'ã upéva pe oikuaavaichaite, ha ndopamo'ãiha. Ha katu upéicharõ, ¿ndahi'yrei mo'ãi piko? Ha pe yvypóra, ha'ete piko ¿ndoikoichéne chugui Ñandejára?

Ohekahápe jerovia, yvypóra oñemombyry hapicha kuéragui, oñemoĩ hesekuéra. ¿Noñembojái va'erã piko upéicha jave ojuehe, jeroviápe, ha opa yvypórare, umi imba'eguasú añetegúi?

Upe jeroviáre ñañe'ëtarõ, upéva añete ñane pysyrõ porãvéva –ha katu upe pysyrõ oĩ heruguáme-, ha katu tape porãve pe yvypóra rehehápe jajaposéva.

Yma, yvypóra oisu'úvami yvy ári oĩva, jepeve omoĩ kuaa ipo hi'ári. Ko'ága katu, yvypóra ojahéi ha ohundi yvy ári oĩva. Ko'ágapeve, oñangareko kuri hekovére, ñemomyi mbeguekatúpe. ¿Ikatúnepa omoingoveve ko'águi rire, yvypóra rekoha oñemoambue pya'e pya'evéva?

Ipahápe, mba'e porã oha'arõva, he'i ndaiporiha tenonderã yvypóra oñemboja'opáva hova sa'yrehe, iñe'ërehe, ijyvyrehe, ijerovia ha ñe'ë hekorãrehe; ojuajúva taryryrehe mante, ombotovehápe opa yvypóra rayhu.

2000

***

purahéigui

9

Che ha'e heñói ramóva, mitã rusu,
Karai tuja, opave'yva,
Che ha'e túva, kane'õ,
Sy, jekopi

Che ha'e omyi'yva, opyryryiva,
Ñemity, ñemono'õ,
Mba'e porã, ñeme'ë,
Mba'e vai, ñembyahyi

Che ha'e mborayhu, poriahuvareko,
Py'aro, pochy,
Mba'e porã ñeha'arõ, ñe'ëme'ë,
Po'a, tenonderã

Che ha'e py'amongeta, añetegua,
Jerovia, ojepotáva,
Hesapysóva, ojehecháva
Ha mbyja ohasa pya'éva

Che ha'e teko, ñemano,
Jeiko ha jeiko'ÿ,
Che ha'e Ñandejára, omano'ÿva,
Opa mba'e, mba'eve.

Che ha'e yvypóra
2000

11

Aikove, ha upéagui oĩ che árigua;
Reikove, upéichagui avei;
Jaikove, upeichaitégui;
Ñanemomboaju upe ñandeguerúva,
Jopói tekotevëva;
Mba'e porã ha mba'e vai,
Ñande jura tembiaporã.
2000

alfa-omega pehengue

jehógui

hetaite ára okañyva
Ojehesamboykégui mba'e oha'arövare,
Oha'aröhápe jejuhu terã ñehetü;
¡Hetaite ára okañyva
Oimo'ähápe oĩ oĩ'yva opa opayhápe;

¡Hetaite ára okañyva
 Yvype, yguasúpe, árape,
 Ohosehápe mombyry;
 ¡Ñandejára! Tuichaite techaga'u katu
 Ko ára reiva'ekuére!
 2002

tekove rehegua
 Hape aipykúi jeyva,
 Añeha'áva aikumby ha ahesa'yijo,
 Py'amongetáme,
 Hetave areko aporandu va'erä ñembohováigui
 2002

tesay paha
 Osyrypáma:
 Umía tesay oñesë haguä;
 ¿oiméneiko oñembyasy terä haku,
 Ojeítarö guaicha,
 Terä ovy'a ha purahéipe,
 Isäsótarö guaicha?
 Osyryma tesay paha,
 Ysry pochyicha,
 Na'amoite, che renoihápe ajupívo,
 ¡Ha ajupíma
 Vy'a ñaimo'ã'yva pópe!
 Amondo peteĩ purahéi,
 Peteĩ purahéi ñasë haguä ndahaíri va'ekue;
 Apurahéi ñepyrü kangymi
 Che reja aja che rete mbarete,
 Ipahápe,
 Apuraheive,
 Aha'arövo, opávove, ikatu aha;
 Apuraheive,
 ¡Ha upépe aha,
 Péina ápe, vy'apópe, ahasáma!
 2002

***

ñemongetahágui

caín

¿Mba'éiko rejapo ra'e, Caín, terä mba'e ojapo ra'e nderehe yvypóra?
¿Rejukáiko ra'e nde ryvy, teräiko yvypóra pe he'iva rejuka hague
nemoha'anga rire ñakáme?

Añetéramo Ñandejára omomoräve Abel-pe, oguerohory ijopói ha omombia
nemba'éva ha mborayhu rerekóva hese, nombotuichaiha nerembiapo, che
aietéma ame'ë haguäicha ndéve nembovevíi va'erä, ndéve, nde vevúiva ne
akä ha nde retépe. Ha katu Abel rire ndejukahare, opaite mborayhu pypore
Ñandejárape ojehechaukáva ári, che nañyröichéne araka'eve.

2002

poriahuvereko

Ajuhu amo mombyry, kurusúre. Ajuhu amoite, ambotyryryhápe hekove
ñemanómeve, oimégui oipysyröva'erä. Noroñembohováí, roikóguima
oñondive.

2002

mongu'iha

Yma guivéma roheka, karai Cervantes, ha katu Don Quijote mante atopa
ohóramo ikavaju Rosinante ári, mongu'iha guasúgotyo, Sancho katu
hapykuéri, iñirü jeroviapy, i-burro ári.

Nde ningo regueraha Don Quijote-pe teko apyra'yme, che rayhupára
Miguel, yvypóra pytu ha ñeimo'ákuaápe, ha upéicha iporäiteve, che
aimo'ägui reikoha ambue tembiasa rekávo upe karai ipy'aguasúvape guarä,
ndénteve avei.

¡Ñandéve guarä, upéicharö, pe tembiasa, ñande moköipe upe Don Quijote
ha Sancho jejuhu!

2002

dag

Nde ningo mburuvicha guasu moköiha pe Organización de Naciones
Unidas-pe, karai Hammrskjold. Suecia-pe nereñói va'ekue, tetä ndoisu'ui
va'ekue ñoräirö yma guivéma; ne rembiapo kuri emboyvyporä, ikatuhápeve,
py'a guapy ko yvy ape ári. Karai oñangarekóva apopyräre, rejapo paite kuri
umi aty guasu isäso haguä opa mba'égui, ha hembiaapo hu'ä porä haguä.

¡Hetaite angata ha techaga'u niko ko'ága, jahechávo umi aty guasu iñambue ha oiko chugui ñe'ë mbarete ha temimo'ã ndohecháiva mba'eve.
2002

ta'yra

¡Nde ra'y kuéra, karai George Washington, nde, remosäso va'ekue Estados Unidos-pe; nde ra'y kuéra, nde rejapo va'ekue hekoitépe, tejojoja yvypórape guarã rekávo, emañamína hesekuéra, moköi siglo ohasa rire remano haguégui, ha jepeve ipukúramo nde rapykuere upéguive, ehechami mba'éichapa ohuputy hikuái Marte-peve tenda, ohekahápe yvu, ha ohejahápe yeta oíva yvy ape ári iky'apa, omyañahápe hetaite yvypóra tyre'y omano yuhéigui!

¿Ko'ávaikonera'e umi ta'yra reipota va'ekue, karai Washington?
2002

mandu'a
pehengue

moñepyrühágui

Che ra'y mi,

Hetaite niko ne ramói he'ívami chéve umi jepapa ojuka hague chupe, ha upéicharö he'isévami hembiapo ñangarekohára ramo, pe iñarandu ñembohysyi ha ñemohendápe omombiahague chupe ñe'ë porã jehaígui.

Che katu ha'éta ndéve pe jehai che juka hague, amoĩmbaraígui che po amoí'y águame, umi ñe'ë naiporäivape.

Añete, umi tembiapo ojeporu porã ha ombovy'a hetápe. Upéicha ahupyty hi'upyrã. Ha katu chereraha mombyry ñe'ë porã jehaígui, ha'ehápe umía eñoite pe pyaha jeguaka.

Nde, rehekáva hína ne säso, reikuaa va'erä opa yvypóra oguerékoha hapo ombopyapyva chupe, taha'e ha'éva; omañáma guive teko poräre, jepémo ndohecháí imarämbárö.

Nde rapo niko opu'ã umi oha'uvöva retägui, hemimbo'e ha heko sativagui. Nañe'ëséi umi ojekuaa porävagui eño, aña'ëse avei umi oha'uvöva, hemimbo'e ha heko sativa ohayhu añetéva arandu ha arandukuaa, ha opáichagua yvypóra oraháva'ekue heko yvypóra haicha, hi'árape ojehechaháicha teko porã.

Nde rapo niko, che ra'yimi, oime Oriente-pe, yvy mbytépe:

Umi arameo ojuhuva'ekue Ñandejára ndaijojáiva ome'ë va'ekue ndeve nde réra, Naaman-gui pe Ñandejára pytyvöhára. Karai Naaman sirio-va katu, arameo kuéra tahachi mburuvicha, okuera va'ekue mbiráigui, nueve siglo heñói mboyve Jesucristo, omonguera chupe Eliseo ojoheihápe ikuru ysyry Jordan-pe. Ha pe ñe'ë arameo Cristo ñe'ë va'ekue.

Nde niko Fenicia, Cananeo kuéra apytépegua memby, ombohoky va'ekue jehai, jepeve ndoreko pukúiva'ekue upe jeporuñepyrü, ha katu omombarete va'ekue ambue tetãme, ohundihápe heko tee.

Nde niko árabe oñangereko va'ekue tekojojárehe, hembiaapo hechapyrä va'ekue ra'y, ko'ága ndajahechavéiva, nañaha'ärövéiva jahecha peteï árape.

Nde niko Líbano ra'y, ne rembiapo hu'ã poräva yvypóra peteïcha, ndaha'ëi ne retäicha, kóva ojeguerahágui temiñemu guasúpente.

Nde, ipahápe, tupao oriente-gua ra'y, hapo pypukúva tembiasakuépe, oñemboja'opáva ha oguerekóva opurahéiva Ñandejárape katuete.

Ejerovia ndejehe, che ra'yimi. Eikuaa ha nemandu'áke mantereï ha opa mba'e mboyve pévare, nde ha'eha aravo ha yvypóra ra'y.

Aníke nde resarái yvypóra aty araka'eve ndojopyiva avavépe ra'yha. Yvypóra oikove porã haguã natekotevéi ojopy avavépe, ja'e poräsérö guarã. Eikyti nde py'a sä, jepevérö reime ka'iráime ha reike tujukuápe nemoï vai rire hikuái, reiko rangue regueraha nde ati'y ári säso.

1998

الثقافة بالمجان

Ath-Thaqafa bil Majjan

Série littéraire gratuite établie et dirigée depuis 1991 par
Free of charge literary series established and directed since 1991 by
Serie literaria gratuita establecida y dirigida desde 1991 por
Naji Naaman

najinaaman
an-najiyyat

AN-NAJIYYAT

النَّجِيَّات

© *Tous droits réservés* – All rights reserved – *Todos los derechos reservados* – الحقوق محفوظة
Maison Naaman pour la Culture & www.najinaaman.org